

”Oppimiskäsitykset osana opetus- opiskelu-oppimisprosessia

Tapaustutkimus oppimiskäsityksistä vuoden 2014
perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden yleisten
linjausten luonnoksen oppimiskäsitysluvussa ja opetuksen
järjestäjien palautteissa”

Iris Pruuki iris.pruuki@helsinki.fi

Tutkimuksen toteutus

- * Laadullinen tapaustutkimus oppimiskäsityksistä
- * Aineisto
 - POPS 2014 yleisten linjausten luonnoksen oppimiskäsitysluku
 - Opetuksen järjestäjien (65) avoimet palautevastaukset
- * Teorialähtöinen sisällönanalyysi
 - Viitekehyksessä behavioristinen, sosiaalinen, humanistinen ja konstruktivistinen oppimiskäsitys
 - Didaktiikka

Tutkimustehtävä

➤ **Mitä oppimiskäsitys voisi merkitä opetus-opiskelu-oppimisprosessissa?**

1. POPS 2014 yleisten linjausten luonnoksen **oppimiskäsitysluku; minkälaisiin oppimiskäsityksiin se perustuu?**

2. Miten **opetuksen järjestäjät** näkevät oppimiskäsitysluvun **onnistuneen**, sekä missä vielä **kehitettävää?**

Tutkimuksen tulokset

Minkälaisiin oppimiskäsityksiin
POPS 2014 oppimiskäsitysluku perustuu?

POPS 2014 oppimiskäsitysluku:

luonnosluvussa ilmenevät oppimiskäsitykset sekä niitä kuvaavat teemat

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat |
|--------------------|--------------|--|
| Behavioristinen | 0 % | - |
| Sosiaalinen | 16,7 % | <ul style="list-style-type: none">• Vuorovaikutus ja sosiaalinen ympäristö |
| Humanistinen | 41,7 % | <ul style="list-style-type: none">• Kokemuksellinen oppiminen• Hyvä elämä• Motivaatio |
| Konstruktivistinen | 41,7 % | <ul style="list-style-type: none">• Metakognitio ja strategiat oppimisessa• Tietojen ja taitojen konstruoiminen• Monimuotoinen ja kontekstiin sidottu oppiminen• Aktiivinen oppilas |

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|----------------|--------------|--|
| Sosiaalinen | 16,7 % | • Vuorovaikutus ja sosiaalinen ympäristö (16,7 %) |

- **Teoria:** sosiaalisen oppimisen teoria/ sosiaalisen oppimisen tutkiminen
- **Oppimiskäsitysluku:**
 - Oppiminen tapahtuu **vuorovaikutuksessa** vertaisryhmän, opettajan, kouluyhteisön jäsenten, koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden sekä eri ryhmien kanssa **erilaisissa oppimisympäristöissä**.
 - -- oppiminen on -- **yhdessä tekemistä** -- ja (sen prosessin) monipuolista arviointia.
 - Oppilas -- oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia **yhdessä muiden kanssa**.
 - Oppilasta **ohjataan käyttämään tietoaan** omista oppimisen tavoista oppimisen laadun parantamiseen.

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|----------------|--------------|---|
| Humanistinen | 41,7 % | • Kokemuksellinen oppiminen (16,7 %) |
| | | • Hyvä elämä (16,7 %) |
| | | • Motivaatio (8,3 %) |

➤ **Teoria:** Kolbin kokemuksellisen oppimisen malli

➤ **Oppimiskäsitysluku:**

- Oppiminen on oppilaan aikaisempiin - - **tunteisiin ja kokemuksiin** pohjautuvaa päämääräsuuntautunutta toimintaa.
- Oppilaan - - **arvostukset - - ja tunteet** ohjaavat oppimisprosessia.
- - - oppilas oppii **reflektoimaan - - kokemuksiin ja tunteitaan.**
- - - erilaisten luovan ajattelun sekä ongelmanratkaisun prosessien kautta oppilas oppii - - **tiedostamaan kokemuksiin ja tunnistamaan omia ja toisten tunteita** suhteessa opittaviin tietoihin, taitoihin ja toimintaan.

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|----------------|--------------|--|
| Humanistinen | 41,7 % | <ul style="list-style-type: none"> Kokemuksellinen oppiminen (16,7 %) Hyvä elämä (16,7 %) Motivaatio (8,3 %) |

➤ **Teoria:** Humanistisen oppimiskäsityksen optimismi, ajatus ihmisen luontaisesta hyvydestä sekä vastuullisesta toiminnasta → itseohjautuvuus, luovuus

➤ **Oppimiskäsitysluku:**

- Oppiminen on - - erottamaton osa yksilön kokonaisvaltaista elinikäistä **ihmisenä kasvua** ja yhteisön **hyvän elämän rakentamista**.
- Parhaimmillaan oppiminen herättää **myönteisiä tunnekokemuksia, iloa** - - joka innostaa kehittämään omaa osaamista.
- Koska oppilas asettaa toiminnalleen tavoitteet suhteessa **itsetuntoonsa** ja **minäkuvaansa, kannustava ja rohkaiseva ohjaus ja palaute** oppimisen aikana tukevat oppilaan **myönteisen minäkuvan** kehittymistä.
- Realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen **osa oppimista tukevaa ja välittävää sekä avointa ja rohkaisevaa vuorovaikutusta** niin yksilö- kuin ryhmätilanteissa.
- Omasta oppimisprosessistaan **tietoinen ja vastuullinen** oppilas oppii toimimaan yhä **itseohjautuvammin**.

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|----------------|--------------|--------------------------------------|
| Humanistinen | 41,7 % | • Kokemuksellinen oppiminen (16,7 %) |
| | | • Hyvä elämä (16,7 %) |
| | | • Motivaatio (8,3 %) |

➤ **Teoria:** Maslown motivaatioteoria
(linkkinä humanistiseen oppimiskäsitykseen)

➤ **Oppimiskäsitysluku:**

- - - oppimisprosessiin liittyy - - oppilaan **tahto** ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä ja huomioida toimintansa seuraukset ja vaikutukset kanssatoimijoihin.
- Tietojen ja taitojen oppiminen - - vaatii usein **pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua**.
- Jotta oppilas osaa hyödyntää ja soveltaa oppimaansa uusissa tilanteissa, opetus järjestetään siten, että oppilas voi kokea opittavat **asiat itselleen merkityksellisiksi**.
- Oppilaan **kiinnostuksen kohteet** - - ohjaavat oppimisprosessia.

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|--------------------|--------------|--|
| Konstruktivistinen | 41,7 % | • Metakognitio ja strategiat oppimisessa (25,0 %) |
| | | • Tietojen ja taitojen konstruoiminen (10,4 %) |
| | | • Monimuotoinen ja kontekstiin sidottu oppiminen (4,2 %) |
| | | • Aktiivinen oppilas (2,1 %) |

- **Teoria:** yksilökonstruktivismi, metakognitio, yksilön ymmärrys todellisuudesta, oppimisprosessi
- **Oppimiskäsitysluku:**
 - --oppiminen on yksin -- tekemistä, ajattelemista, suunnittelua ja näiden prosessien monipuolista arvioimista -- .
 - Oppilaan -- työskentelytavat -- ja käsitykset itsestään oppijana ohjaavat oppimisprosessia.
 - -- oppilas oppii refleктоimaan oppimisprosessejaan.
 - -- oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia -- .
 - **Tavoitteellinen oppiminen** on taito, jonka voi oppia.
 - Oppimisprosessin aikana oppilas oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä tietojen ja taitojen oppimista edistäviä **strategioita**.
 - Parhaimmillaan oppiminen herättää -- **uutta luovaa toimintaa**, joka innostaa kehittämään omaa osaamista.

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|--------------------|--------------|--|
| Konstruktivistinen | 41,7 % | • Metakognitio ja strategiat oppimisessa (25,0 %) |
| | | • Tietojen ja taitojen konstruoiminen (10,4 %) |
| | | • Monimuotoinen ja kontekstiin sidottu oppiminen (4,2 %) |
| | | • Aktiivinen oppilas (2,1 %) |

➤ **Teoria:** yksilökonstruktivismi, konstruointi tiedon hankkimisessa

➤ **Oppimiskäsitysluku:**

- Tietojen ja taitojen oppiminen on **kumuloituvaa** - -.
- - - oppiminen on oppilaan **aikaisempiin tietoihin** - - **taitoihin** - - pohjautuvaa päämääräsuuntautunutta toimintaa.
- Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystään opittavista asioista, oppilasta tuetaan **liittämään opittava asia omiin aikaisempiin käsityksiinsä ja ymmärrykseensä.**

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|--------------------|--------------|---|
| Konstruktivistinen | 41,7 % | • Metakognitio ja strategiat oppimisessa (25,0 %) |
| | | • Tietojen ja taitojen konstruoiminen (10,4 %) |
| | | • Monimuotoinen ja kontekstiin sidottu oppiminen (4,2 %) |
| | | • Aktiivinen oppilas (2,1 %) |

- **Teoria:** sosiaalinen konstruktivismi, lähikehityksen vyöhyke, tilannekohtaisuus (konteksti)
- **Oppimiskäsitysluku:**
 - Oppiminen on **monimuotoista** → vuorovaikutus, yhdessä oppiminen, erilaiset oppimisympäristöt...
 - Oppiminen on **sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.**

| Oppimiskäsitys | Yhteensä (%) | Teemat (% -osuus koko luvusta) |
|--------------------|--------------|--|
| Konstruktivistinen | 41,7 % | • Metakognitio ja strategiat oppimisessa (25,0 %) |
| | | • Tietojen ja taitojen konstruoiminen (10,4 %) |
| | | • Monimuotoinen ja kontekstiin sidottu oppiminen (4,2 %) |
| | | • Aktiivinen oppilas (2,1 %) |

➤ **Teoria:** konstruktivismiin aktiivisen toiminnan korostaminen

➤ **Oppimiskäsitysluku:**

- Oppilas on **aktiivinen toimija**, joka oppii **asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia itsenäisesti** - -.

Pohdittavaksi opetuksen järjestäjien palautteiden perusteella

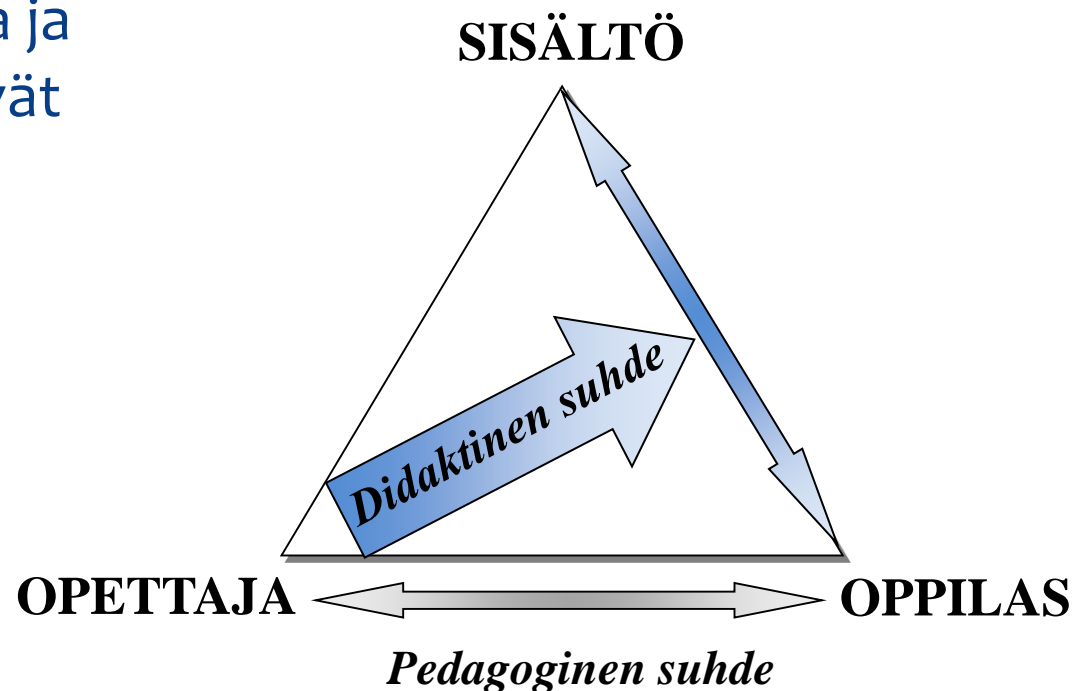
- Opettajan, oppilaan ja opetuksen roolit opetus-opiskelu-oppimisprosessissa
- Yhteisopettajuus
- Behaviorismi koulussa (työrauha?)
- Käsitteiden selkeyttäminen
 - Vuorovaikutus (mm. mallioppiminen)
 - Yhdessä oppiminen
 - Oppimaan oppiminen
 - Reflektointi
 - Oppimisstrategiat
 - Itseohjautuvuus

→ erilaiset ja eri-ikäiset oppilaat?

Didaktinen näkökulma oppimiskäsityksiin

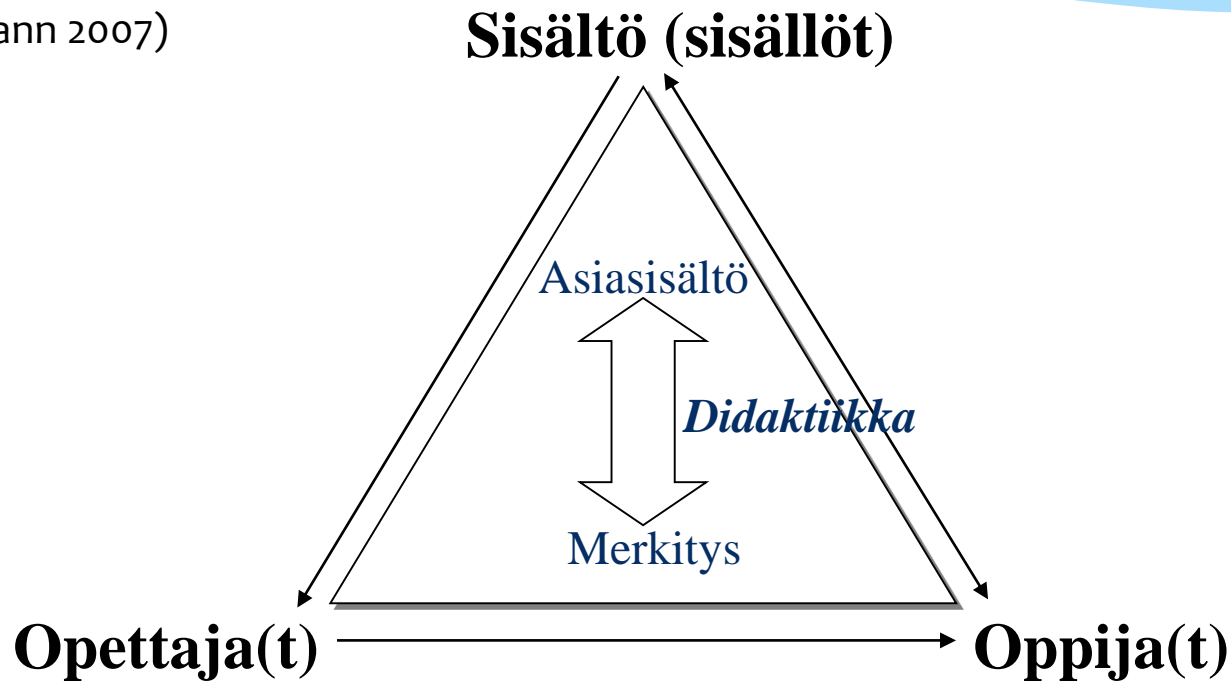
- * Didaktiikka, pedagogiikka ja opetussuunnitelma liittyvät toisiinsa
- * Didaktinen kolmio: opetustapahtuman perustekijät

(Kansanen & Meri 1999)



Didaktinen näkökulma oppimiskäsityksiin

(Hopmann 2007)



KIITOS!

Lähteet

Esitys:

- * Pruuki, I. (2013). *Oppimiskäsitykset osana opetus-opiskelu-oppimisprosessia. Tapaustutkimus oppimiskäsityksistä vuoden 2014 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden yleisten linjausten luonnoksen oppimiskäsitysluvussa ja opetuksen järjestäjien palautteissa*. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.

Kuviot:

- * Hopmann, S. (2007). *Restrained Teaching: the common core of Didaktik*. *European Educational Research Journal*, 6(2), 109–124.
- * Kansanen, P., & Meri, M. (1999). *The didactic relation in the teaching-studying- learning process*. *TNTEE Publications*, 2(1), 107–116.